

Voorzitter

bevordert dat de antwoorden binnen zijn voor de eerstkomende procedurevergadering van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken, aanstaande donderdag om één uur.

De **voorzitter**: Ik stel voor, het stenogram van dit deel van de vergadering door te geleiden naar het kabinet, met daarbij een onderstreping van het verzoek om voor donderdagmiddag één uur de rest van de schriftelijke vragen te beantwoorden.

Aldus wordt besloten.

Aan de orde zijn de **stemmingen** in verband met het wetsvoorstel **Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Economische Zaken (XIII) voor het jaar 1999 (26200-XIII)**.

(Zie vergadering van 15 oktober 1998.)

De artikelen 1 t/m 5, de begrotingsstaat, onderdeel uitgaven en verplichtingen, de begrotingsstaat, onderdeel ontvangsten, de begrotingsstaat Agentschap Senter en de beweegreden worden zonder stemming aangenomen.

In stemming komt het wetsvoorstel.

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fractie van de SP tegen het wetsvoorstel hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is aangenomen.

Ik deel de leden van de Kamer mee dat op verzoek van enkele fracties de stemmingen in verband met de begroting van het Fonds economische structuurversterking voor het jaar 1999 (26200-E) tot nader order worden uitgesteld.

Aan de orde zijn de **stemmingen over twaalf moties**, ingediend bij de behandeling van de **begroting van Economische Zaken voor 1999 (26200-XIII)**, te weten:

- de motie-Balkenende over publiek-private samenwerking (26200, nr. 27);
- de motie-Leers over de administratievelastkosten bij het MKB (26200-XIII, nr. 10);

- de motie-Leers over een sterkte-zwakteanalyse van de Nederlandse industrie (26200-XIII, nr. 11);
- de motie-Leers over het economisch belang van Schiphol voor Nederland (26200-XIII, nr. 12);
- de motie-Leers/Van den Berg over het afsluiten van regiocontracten (26200-XIII, nr. 13);
- de motie-Van Zuijlen c.s. over het betrekken van de genees- en hulpmiddelenmarkt bij de MDW-2-operatie (26200-XIII, nr. 14);
- de motie-Van Zuijlen/Voûte-Droste over stimulering van lokale bedrijvigheid in de binnensteden (26200-XIII, nr. 15);
- de motie-Van Zuijlen c.s. over het stimuleren van het bedrijfsleven in het kader van empowerment en employability (26200-XIII, nr. 16);
- de motie-Bos c.s. over informatie van de Kamer inzake enige punten van het FES (26200-XIII, nr. 17);
- de motie-Voûte-Droste c.s. over deelname van middelgrote en kleine bedrijven aan nationale en internationale publieke aanbestedingen (26200-XIII, nr. 19);
- de motie-Voûte-Droste c.s. over een deltaplan voor de informatie- en communicatietechnologiesector (26200-XIII, nr. 20);
- de motie-Voûte-Droste c.s. over een stimulerend en samenhangend beleid op toeristisch-recreatief gebied (26200-XIII, nr. 21).

(Zie vergadering van 15 oktober 1998.)

De **voorzitter**: Op verzoek van de heer Balkenende stel ik voor, zijn motie (26200, nr. 27) van de agenda af te voeren.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: De motie-Bos c.s. (26200-XIII, nr. 17) is ingetrokken.

In stemming komt de motie-Leers (26200-XIII, nr. 10).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fracties van GroenLinks, het CDA, het GPV, de RPF en de SGP voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt de motie-Leers (26200-XIII, nr. 11).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de

aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks, het CDA, het GPV, de RPF en de SGP voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt de motie-Leers (26200-XIII, nr. 12).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fracties van de SP en het CDA voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt de motie-Leers/Van den Berg (26200-XIII, nr. 13).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks, het CDA, het GPV, de RPF en de SGP voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt de motie-Van Zuijlen c.s. (26200-XIII, nr. 14).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fractie van de SP tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is aangenomen.

In stemming komt de motie-Van Zuijlen/Voûte-Droste (26200-XIII, nr. 15).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat deze motie met algemene stemmen is aangenomen.

In stemming komt de motie-Van Zuijlen c.s. (26200-XIII, nr. 16).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fractie van de SP tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is aangenomen.

In stemming komt de motie-Voûte-Droste c.s. (26200-XIII, nr. 19).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat deze motie met algemene stemmen is aangenomen.

In stemming komt de motie-Voûte-Droste c.s. (26200-XIII, nr. 20).

Voorzitter

De **voorzitter**: Ik constateer, dat deze motie met algemene stemmen is aangenomen.

In stemming komt de motie-Voûte-Droste c.s. (26200-XIII, nr. 21).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks, de PvdA, D66, de VVD en het CDA voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties er tegen, zodat zij is aangenomen.

Aan de orde is de behandeling van:

- **de brief van de vaste commissie voor Justitie houdende het voorstel de modernisering van de rechterlijke organisatie aan te wijzen als groot project (26246).**

De **voorzitter**: Ik stel voor, overeenkomstig het voorstel van de commissie te besluiten.

Daartoe wordt besloten.

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Arbeidsomstandighedenwet 1998 (25879).**

(Zie vergadering van 6 oktober 1998.)

De **voorzitter**: Door mij zijn schriftelijke antwoorden ontvangen van staatssecretaris Hoogervorst van Sociale Zaken en Werkgelegenheid op vragen, gesteld in eerste termijn. Deze antwoorden zullen worden opgenomen in een bijvoegsel bij de Handelingen van deze vergadering.

(Het bijvoegsel is opgenomen aan het eind van deze editie.)¹

De algemene beraadslaging wordt hervat.

□

Staatssecretaris **Hoogervorst**: Voorzitter! Arbeid draagt in belangrijke mate bij aan de kwaliteit van het bestaan. Arbeid geeft mensen de gelegenheid om inkomen te verwerven en biedt mogelijkheden tot zelfontplooiing en maatschappelijke participatie. Een alom bekend Zweeds gezegde stelt dat arbeid de helft van het geluk is. Het verkrijgen

van de andere helft van het geluk vergt natuurlijk ook veel arbeid, maar daar gaan wij in dit huis niet over. In de eerste termijn van de Kamer bleek dat het belang van goede arbeidsomstandigheden door alle partijen in de Kamer wordt onderstreept. Dat is logisch. Het gaat uiteraard om goede arbeidsomstandigheden en niet enkel om goed arbeidsbeleid. Ik ben het volstrekt eens met mevrouw Schimmel, die in eerste termijn zei dat wij niets hebben aan beleid alleen, maar dat het gaat om de resultaten.

Dit wetsvoorstel betekent de versteviging van het Arbo-beleid dat de overheid voorstaat. Het trekt de lijn door die al eerder is ingezet, namelijk de lijn van verhoging van de effectiviteit van het beleid. Deze lijn heeft naar mijn stellige overtuiging geleid tot meer aandacht voor arbeidsomstandigheden en tot meer inzet voor verbetering van arbeidsomstandigheden, zowel qua betrokkenheid als investeringen.

Ik heb in eerste termijn met veel belangstelling naar de bijdragen van de fracties geluisterd. Er zijn veel belangrijke opmerkingen gemaakt en veel vragen gesteld. Om deze termijn niet te veel te belasten, heb ik veel vragen al schriftelijk beantwoord. Ik zou mij in dit debat willen beperken tot de hoofdlijnen.

Ik wil van deze gelegenheid gebruik maken om de heer Blok te complimenteren met zijn maiden-speech. Ik vond dat zijn betoog belangrijke handvatten voor de beoordeling van het Arbo-beleid bevatte. Dit maakt ook helder in welk spanningsveld wij allen ons bevinden: aan de ene kant zijn goede arbeidsomstandigheden een must, aan de andere kant moet onnodige lastendruk worden voorkomen, waarbij vooral het midden- en kleinbedrijf in het oog moet worden gehouden. Voor het draagvlak voor Arbo-beleid in het MKB is dit zeer belangrijk. Ik kom hier later op terug.

Dit wetsvoorstel is een onderdeel van een meeromvattend arbeidsomstandighedenbeleid. De doelstelling van de regering is om de effectiviteit van het arbeidsomstandighedenbeleid te vergroten. Daarbij gaat het in de eerste plaats om de vormgeving van de intrinsieke waarde van arbeidsomstandigheden; menswaardige arbeid, met een goed evenwicht tussen belasting en belastbaarheid, is van groot belang. Ten tweede gaat het om de

bevordering van de arbeidsparticipatie: de vermindering van het ziekteverzuim en van de instroom in de WAO en de bevordering van de snelle reïntegratie van arbeidsgehandicapten.

De intrinsieke waarde van de arbeidsomstandigheden en de bevordering van de arbeidsparticipatie vormen naar mijn stellige overtuiging twee complementaire doelstellingen. Zij strijden niet met elkaar. Ik ben blij dat de heer Middel zojuist binnenkomt. In zijn betoog klomk enigszins door dat volgens hem de intrinsieke waarde van het arbeidsomstandighedenbeleid sinds 1994 is miskend. In dat jaar zag namelijk de Wet terugdringing ziekteverzuim, later versterkt met de WULBZ en de PEMBA, het licht. Dit waren allerlei financiële prikkels om het verzuim terug te dringen. Hij wekte de indruk dat arbeidsomstandigheden sindsdien alleen instrumenteel, dus als middel om verzuim te verlagen, en te weinig als intrinsieke waarde worden beoordeeld. In zijn betoog proefde ik de suggestie dat het Arbo-beleid sinds 1994 te veel aan de private verantwoordelijkheid van werkgevers, werknemers en Arbo-diensten is overgelaten. Ik kan die mening niet delen. Ten eerste is de overheid haar wezenlijke taken blijven vervullen. Het niveau van regelgeving is in ons land nog steeds zeer hoog. Ten tweede is de capaciteit van de Arbeidsinspectie op peil gebleven. De effectiviteit van het toezicht door de Arbeidsinspectie is de afgelopen jaren sterk verbeterd en gewaarborgd door veranderde werkwijzen, zoals brancheaanpak en prioritering op basis van risicoprofielen. Die effectiviteit zal in deze wet nog sterker worden verbeterd door invoering van de bestuurlijke boeten en het lik-op-stukbeleid. Ik kom daar later nog op terug. Ten derde is het zo dat sinds het beleid van 1994 en de jaren daarna, de financiële prikkels en de andere prikkels tot het voeren van een goed Arbo-beleid veel sterker worden gevoeld door de werkgever, via WULBZ en PEMBA.

Daarnaast zijn verantwoordelijkheden en mogelijkheden van private partijen versterkt; niet alleen via financiële prikkels, maar ook via de toerusting, met name via Arbo-diensten en de RI&E's. Het is niet in de plaats van zorg van de overheid, maar het is additioneel, méér. Het is toch alleen maar winst, zo zou ik